

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

3.1. Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

8. On tunnustettava että eri elinkeinojen intressit ja tarpeet eivät ole aina yhteensovitettavissa. Elinkeinojen pitkän aikavälin merkityksen ja potentiaalin arvioinnissa on tällaisissa tapauksissa hyödynnettävä elinkaarimalleja pitkällä perspektiivillä.

Matkailu ja mineraalivarannot sijoittuvat usein samoille alueille. Kaivostoiminta muodostaa riskin luontomatkailulle, koska se voi aiheuttaa haittoja luonnolle joko kaivoksen toiminta-aikana tai sen jälkeen. Matkailukeskusten läheisyydessä olevat kaivokset vaikuttavat myös olennaisesti matkailumaisemaan. Asiakkaat hakevat Lapista nimenomaan erämaista luontoa ja näin ollen em. vaikutukset vievät pohjan matkailulta tältä osin. Lisäksi välittömässä läheisyydessä olevat louhokset voivat aiheuttaa pöly- ja meluhaittoja vaikuttaen matkailulliseen kiinnostavuuteen samoin kuin visuaaliset maisemahaitat.

Kaavaprosessien resurssoinnissa on otettava huomioon kaikkien elinkeinojen tarpeet tasapuolisesti. Maakuntakaavat ja sektoriajattelu niissä mahdollistavat elinkeinojen yhteen sovittamisen ja haittojen minimoimisen. Ei voi olla niin, että matkailukeskuksen välittömään läheisyyteen tulee kaivos, tuulivoimapuisto, sotaharjoitusalue tai avohakkuut vieden matkailutoiminnalta pohjan. Näille eri toiminnoille tarvitaan pitkän tähtäimen maakuntatasoinen suunnitelma, jossa eri toimialoja voidaan suunnata tietyille alueille.

Luontomatkailun infrastruktuurin vahvistaminen

Luonto ja siellä koettavat elämykset ovat Lapin vetovoiman sydän ja tärkein syy tulla Lappiin. Korkean jalostusarvon etenkin kansainvälisille asiakkaille tarjottavat luontoretket edellyttävät laadukkaita reittiverkostoja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Matkailuyrityksille on keskeistä luoda edellytykset kasvattaa luontomatkailua kestävästi. Metsähallitukselle tulee antaa tehtävä ja resurssit luoda retkeilyalueille ja puistoihin elinkeinotoimintaa tukeva infrastruktuuri mahdollistamaan matkailupalveluiden jalostusarvon nousu myös kansallispuistoihin suuntautuviin ohjelmissa. Nykytilanteessa ohjattuja retkiä on lähes mahdotonta toteuttaa kansallispuistoissa. Kansallispuistot ovat globaalisti kuitenkin ylivoimaisesti kiinnostavin luontomatkailun kohde. Kansallispuistolaissa on myös tasaveroisena käyttötarkoituksena virkistystoiminta suojellisuuden aspektin rinnalla. Erityisesti ympärivuotisen matkailun kehittämisessä kansallispuistoilla ja niiden kestäväällä hyödyntämisellä on keskeinen rooli.

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

16. Matkaketjut

Matkaketjujen kehittäminen on tärkeää. Etenkin ympärivuotisen matkailun mahdollistamisessa toimivat matkaketjut eri matkailukohteiden välillä ovat keskeisiä. Myös kohteiden sisäinen joukkoliikenne, esimerkiksi lentokentiltä ja rautatieasemilta matkakohteisiin, tulisi saada toimivaksi. Nykyinen henkilöautoiluun pohjautuva toimintamalli ei ole ympäristön kannalta kestävä ratkaisu.

17. Matkailuveron pilotointia ei tule viedä eteenpäin. Matkailupalvelut ovat jo tällä hetkellä Suomessa jo tehtyjen alv-päätösten jälkeen Euroopan korkeimmin verotettuja kulutusverojen osalta.

Matkailu on ainoa toimiala joka maksaa arvonlisäveroa tällä hetkellä. Muutoinkin kustannusrakenteemme on kansainvälisesti verrattuna erittäin korkea ja merkittävä riskitekijä elinkeinon kehittymisen kannalta. Lisäverot ovat näin erittäin haitallisia. On myös huomioitava, että jo tehdyillä veropäätöksillä on heikennetty kotimaan matkailun hintakilpailukykyä kotimaisten matkailijoiden osalta kotimaisten palveluiden suhteellisen hinnan nousun myötä ulkomaisiin kohteisiin verrattuna. Hintaero vain kasvaa epäkohtina oleviin verovapaaseen risteilytoimintaan sekä arvonlisäverottomaan ulkomaille suuntautuvaan lentomatkustukseen.

Muissa maissa matkailuveron yleisin keräämistapa on majoitusyritysten kautta. Jos veroa perittäisiin tällä tavalla myös Suomessa, maksaisivat veroa vain virallisten majoitusyritysten asiakkaat.

Yksittäiset mökit ja asunnot, jotka eivät kuulu veroista huolehtivaan varauspalveluun tuskin perisivät veroa. Monet matkailuun liitetyistä haitoista kuitenkin aiheutuvat juuri muista kuin majoitusyritysten asiakkaista, jotka eivät käytä matkailuyritysten järjestämiä palveluita ja saa heiltä ohjeistusta. Tämä ristiriita sekä vääristää kilpailua, että kohdentaa maksuvelvollisuuden väärin.

Suomen verolainsäädäntö ei myöskään tällä hetkellä mahdollista korvamerkittyjä veroja. Näin matkailuverontuotto ohjautuisi yleisiin käyttötarkoituksiin matkailun toimintaedellytysten parantamisen sijaan. Tämä on erittäin keskeinen ero verrattuna maailmalla oleviin kohteisiin jossa vero on käytössä. Lisäksi verojen kerääminen aiheuttaisi kustannuksia niiden keräämiseen velvoitetuilta yrityksiltä, jotka tulisi korvata ja näin myös pienentäisi saatavaa hyötyä olennaisesti.

18. Lentoliikennestrategissa on olennaista varmistaa myös pohjoisen Suomen päälentokenttien kapasiteetti ja toimintaedellytykset matkustamisen kasvuun vastaamiseksi ja etenkin sen mahdollistamiseksi.

19. Suorien kansainvälisten reittien lisäksi myös reittiliikennettä kotimaisista kohteista tulee kehittää elinkeinoja palvelevien frekvenssien varmistamiseksi.

21. Maakuvatyön vahvistaminen ja uudistaminen. Maa- ja matkailualuekuvatyö on erittäin tärkeä äärimmäisen kilpailussa matkailijoista globaalissa kisassa. Matkailu muuttuu myös koko ajan ryhmämatkakoista individuaalimatkailuun. Resursseja tarvitaan lisää tähän työhön jotta matkailu voi kasvaa. Visit Finlandin määrärahojen leikkaus on selkeä virhe. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä tulee kehittää mutta samalla myös resurssoida vahvemmin myös julkisen rahoituksen kautta, vrt. ohjelmassa suunnitellut insentiivit raskaalle teollisuudelle.

Kestävän matkailun alta puuttuu nykyisin villin lyhyt vuokrauksen rajoittaminen ja tarvittavan valtakunnallisen lainsäädännön edelleen kehittäminen. Etenkin Rovaniemellä lyhyt vuokrauksen piirissä olevien asuntojen määrä on suorastaan räjähtänyt viime vuosien aikana. Olemassa olevaa lainsäädäntöä ei noudateta mm. kaavamääräysten osoittaman käyttötarkoituksen osalta. Niin Rovaniemellä kuin maailmalla kysymys sosiaalisesta hyväksyttävyydestä on noussut erityisesti niissä kohteissa, joissa lyhyt vuokraus ilmiönä erilaisine lieveilmiöineen on kasvanut voimakkaasti. Tämä ongelma on ratkaistava pikaisesti ja se tulee ottaa mukaan Pohjoisen Suomen ohjelmaan.

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

22. Pitkien tutkintoon suuntaavien koulutusohjelmien oheen tarvitaan myös lyhyempiä työuran alkuun saattavia koulutusmalleja joissa täydennyskoulutuksella on suurempi rooli. Pohjoinen voisi toimia tässä pilotointialueena.

23. Korkean osaamisen maahanmuuton vahvistaminen. Pohjoinen Suomi tarvitsee laajemman toimialakohtaisen osaamisen maahanmuuttoa eikä vain korkeakoulupohjaisen johon otsikossa viitattaneen.

Mahdolliset kaavaillut hyvitykset yrityksille kv. työvoiman palkkaamisesta eivät voi olla kohdistettuja vain korkeakouluista valmistuneille. Erilaiset insentiivit tulee olla tasapuolisesti eri elinkeinojen hyödynnettävissä.

25. Määräaikainen alueellinen opintolainan hyvityksen pilotointi? Mitä tällä tarkoitetaan? Vaikuttavuus ja tasapuolisuus alueiden kesken?

26. Pohjoisen asunto-ohjelma

Asuntopula vaikeuttaa merkittävästi työvoiman saamista Lapin matkailukohteisiin. Haaste on suurin sesonkityöntekijöiden osalta, mutta monessa kohteessa myös vakituisia asuntoja on liian vähän. Pohjoisen asunto-ohjelmalla tulee kannustaa kohtuuhintaisten asuntojen investointien toteuttamista. Kuntien tulee ottaa laajempi vastuu asuntoinvestointien eteenpäin viemisestä. Matkailuyritykset voivat osallistua esim. pidempien kohtuuhintaisten vuokrasopimusten muodossa asuntopulan helpottamiseen. Matkailukeskusten välittömään läheisyyteen ja myös osin sisälle on kaavoitettava myös työntekijöille ja heidän perheilleen sopivaa asuntorakentamista vapaa-ajan tonttien lisäksi. Tämä vähentää tarvetta henkilöautoilla tapahtuvaan työmatkustukseen ja vähentää näin ympäristön kuormitusta sekä mahdollistaa etenkin välttämättömien kansainvälisten sesonkityöntekijöiden saatavuuden.

Työvoiman saatavuuteen voidaan vaikuttaa myös työvoiman liikkuvuutta kannustamalla. Mahdollisina keinoina voivat olla esim. vahvistettu työmatkavähennys varsinaisen asunnon ja työpaikan välillä sekä verovähennysten vahvistaminen työn vuoksi tarvittavan ns. kakkosasunnon osalta.

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

27. Läntinen raideleveys tulee ulottaa myös pohjoisempaan Lappiin Perämeren kaaren lisäksi. Pidemmällä perspektiivillä kilpailukykyinen ja sujuva raideliikenne Euroopasta lienee todellinen vaihtoehto lentämiselle.

3.6. Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Saavutettavuus kappaleen toimenpiteet ovat käytännössä vain teollisuuden näkökulmasta määriteltyjä. Saavutettavuus on kuitenkin matkailun näkökulmasta kriittinen kilpailukyvyn perusta. Matkailun tarpeet tulee selvittää paremmin ja ottaa huomioon toimenpiteiden suunnittelussa. Viittaamme myös aiemmissa kohdissa saavutettavuuteen liittyviin kommentteihimme.

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Pohjoisen Suomen ohjelman luonti ja eteenpäin vienti on tarvittava ja myös vahvasti perusteltua nykyisessä niin geopoliittisessa kuin myös ekonomisessa tilanteessa. Matkailu globaalisti tasaisesti kasvavana toimialana sekä Lapin mineraalivarat muodostavat vahvan pohjan Lapin elinkeinoelämän ja sitä kautta elinolosuhteiden edelleen kehittymiselle.

Palveluelinkeinot kokonaisuutena ovat globaalin kasvun keskeisenä moottorina. Pohjoisen ohjelmassa perinteiset raskaan teollisuuden kehittämistoimenpiteet ovat kuitenkin korostetusti esillä. On myös tunnustettava ja hyväksyttävä, että eri elinkeinojen intressit eivät ole aina yhteensovittavissa. Eri elinkeinoja arvioitaessa, etenkin em. tilanteissa, tulisi hyväksikäyttää elinkaarimalleja riittävän pitkällä perspektiivillä.

Pohjoisen Suomen fyysinen sijainti kaukana kansainvälisistä markkinoista sekä Suomen yleisistä talouden toimintaan vaikuttavista tekijöistä johtuva korkea kustannusrakenne on tärkeää tunnistaa. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksille sekä kasvun mahdollistamiselle on keskeistä huolehtia ettei hintakilpailukykyämme entisestään heikennettäisi. Ohjelmassa on lukuisia raskaalle teollisuudelle sekä energiantuotannolle suunniteltuja insentiivejä. Matkailupalveluelinkeinojen kilpailukykyä esitetyssä hintakilpailukyvyn osalta sen sijaan vain heikennetään. On huomioitava myös merkittävä 4% -yksikön alv:n nosto majoitus-, kuljetus-, liikuntapalvelu- ja ohjelmapalvelutoimialoja koskien 1.1.2025 alusta jo päätettynä heikentävänä toimenpiteenä.

1.1. Ohjelman lähtökohdat

Ohjelman tavoitteet ovat hyviä ja erityisesti yhteistyön tiivistämisen Ruotsin ja Norjan kanssa tunnustaminen yhtenä osana.

2.1. Toimintaympäristö

Lueteltujen haasteiden joukkoon tulisi lisätä hintakilpailukyky kansainvälisiin kilpailijoihin verrattuna.

2.2. Työvoima

Väestön eläköityminen ei ole vain Suomen vaan koko läntisen Euroopan ongelma. Näin ollen työvoiman saannin vahvistamisessa myös työperäisen maahanmuuton mahdollistaminen ja tukeminen EU:n ulkopuolelta tulisi olla huomioituna. Kotouttamiseen ja työperäisen maahanmuuton kannustamiseen liittyvät myös englanninkielisen päivähoidon sekä peruskoulun saatavuus.

2.3. Osaaminen ja koulutus

Korkeakoulututkinnot korostuvat liikaa tässä. Pohjoinen Suomi tarvitsee osaavaa työvoimaa erilaisiin tehtäviin, joissa osaaminen pohjautuu myös ammatillisen toisen asteen koulutukseen. Tutkintokoulutuksen lisäksi mainittu lisä- ja täydentävä koulutus on tärkeä nosto.

2.4. Liikenne- ja logistiikkayhteydet ...

Kappale on tehty perusteellisuuden ja toisaalta maan sisäisen matkustamisen näkökulmista. Matkailun osalta kriittinen tekijä ovat kansainväliset yhteydet lentoliikenne etunenässä. Lentoliikenteen lisäksi sujuvan ja nopean raideliikenteen mahdollistaminen Euroopasta pidemmällä perspektiivillä ovat matkailun kasvun kannalta keskeisiä.

2.6. Rahoitus

Rahoituksessa otetaan kantaa teollisuuden yritysten tarpeisiin erityisesti sekä toisaalta mikro- ja pk-yrityksien tarpeisiin. Olennaisinta kasvun vauhdittamiselle olisi kyetä identifioimaan aidot kasvuyritykset ja niiden kasvuedellytysten vahvistaminen.

Vuorentausta Ari
Lapland Hotels Oy - Lapland Hotels & Safaris Oy konsernin puolesta